

Ministerie van Veiligheid & Justitie
t.a.v. de staatssecretaris van Veiligheid & Justitie,
de heer K. Dijkhoff
Postbus 2030 I
2500 EH Den Haag
staatssecretaris@minvenj.nl

ref.nr.: 15.054 / 6.30.1

Amsterdam, 22 oktober 2015

betreft: Veiligheid LHBT-asielzoekers in de noodopvang

Excellentie,

Met deze brief luiden wij de noodklok over de veiligheidssituatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender (LHBT) asielzoekers in de noodopvang. Wij vragen u om snel een concreet pakket maatregelen te treffen om de problemen aan te pakken en doen daartoe in deze brief enige voorstellen.

De afgelopen 14 dagen is het COC benaderd door tien personen die melden dat zij zich (zeer) onveilig voelen in met name de noodopvang. Zij geven aan dat ze te maken krijgen met uitschelden, pesten en bedreiging wegens hun seksuele oriëntatie en/of genderidentiteit. De meldingen betreffen 8 verschillende (nood)opvanglocaties, de melders zijn vooral afkomstig uit Syrië en Irak.

Het is goed mogelijk dat het hier gaat om het 'topje van de ijsberg.' Voor asielzoekers die net in Nederland zijn aangekomen - met geen of beperkte kennis van de Nederlandse taal en onze 'maatschappelijke infrastructuur' - is het een flinke stap om zich met een klacht over de asielopvang te melden bij een maatschappelijke organisatie als het COC. Het is goed denkbaar dat (veel) anderen die in dezelfde situatie verkeren deze weg niet kennen en/of deze stap (nog) niet durven of kunnen zetten. Ook is het opvallend dat er binnen korte tijd veel meldingen bij ons binnenkomen. Ter vergelijking: in het half jaar vóór de tien recente meldingen namen twee asielzoekers contact op met het COC over problemen in de opvang. De nood lijkt snel hoog op te lopen.

Voorbeelden

Wij geven u een aantal voorbeelden, die omwille van de privacy en veiligheid van de betrokkenen zijn geanonimiseerd. Alle zaken zijn door de asielzoekers en het COC gemeld bij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA).¹

De homoseksuele mannen A en B vertellen ons dat zij in noodopvanglocatie 1 zodanig gepest en uitgescholden worden dat zij nauwelijks nog van hun kamer durven te komen. Ruim een week geleden stond een groep medebewoners 's avonds voor hun deur tegen hen te schelden en te schreeuwen.

Homoseksuele man C, die verblijft in noodopvanglocatie 2, vertelt ons dat hij door medebewoners wordt gepest en uitgelachen. Die medebewoners maken hem belachelijk omdat hij zich te 'vrouwelijk' zou gedragen, spreken hem aan in de vrouwelijke vorm en bedreigen hem met verkrachting. Hij durft zijn kamer nauwelijks nog te verlaten, ook niet om bijvoorbeeld te gaan eten, en ligt daarom vrijwel de hele dag op bed.

¹ Op drie van de tien zaken na, die in de 24 uur voor het versturen van deze brief bij ons binnenkwamen.

De homoseksuele mannen D en E verblijven in noodopvanglocaties 3 en 4. Zij meldden zich samen bij het COC omdat ze zich onveilig voelen in de opvang. Ze worden, bijvoorbeeld als ze gaan eten, door medebewoners uitgescholden en lastig gevallen omdat ze er 'te vrouwelijk' uit zouden zien. Eén van de twee mannen meldde ons dat een medewerker van de opvanglocatie bij wie hij zijn problemen aankaartte, hem te verstaan gaf dat hij maar een 'thicker skin' moet ontwikkelen.

Problemen niet opgelost

De voornoemde asielzoekers hebben melding gedaan bij het COA maar de problemen die zij meldden zijn in veruit de meeste gevallen niet opgelost. Het COA spreekt dan bijvoorbeeld wel met de LHBT-asielzoekers en geeft soms een waarschuwing aan medebewoners, maar het pesten gaat vervolgens gewoon door en de LHBT-asielzoekers voelen zich nog steeds onveilig. Diverse COA-medewerkers lijken bereidwillig om iets aan de problemen te doen, maar wij menen dat de middelen waarover het COA beschikt om de problemen op te lossen, te beperkt zijn. Zo kregen meerdere LHBT-asielzoekers die vroegen om overplaatsing naar een andere locatie te horen dat dat niet mogelijk is. Daarom stellen wij onderstaande aanvullende maatregelen voor.

Maatregelen

Wij beseffen dat het hier gaat om opvang in een nood situatie voor een grote groep asielzoekers en dat het een aanzienlijke uitdaging is om al deze mensen een dak boven hun hoofd te bieden. We menen echter dat veiligheid en vrij zijn van discriminatie voor LHBT's en andere kwetsbare groepen asielzoekers óók een absolute basisbehoeften zijn. Daarom dringen wij aan op maatregelen. Wij stellen voor dat deze maatregelen worden genomen náást de reguliere inspanningen gericht op het veiliger maken van de opvang voor LHBT-asielzoekers (zoals scholing van COA personeel).

- 1. Aparte categoriale opvang voor LHBT-asielzoekers.** Wij bepleiten dat er aparte, categoriale opvang komt voor LHBT-asielzoekers die daaraan behoefte hebben. LHBT-asielzoekers geven zelf steeds opnieuw aan dat zij aparte opvang als de beste oplossing beschouwen voor een acute onveilige situatie in de opvang.² Eén gemeente heeft inmiddels voor enkele LHBT-asielzoekers aparte opvang geregeld; een voorbeeld dat navolging verdient. Vanzelfsprekend mag aparte opvang niet afdoen aan de inspanningen om ook de reguliere opvang LHBT-vriendelijk te krijgen.
- 2. Zichtbaar optreden.** Het personeel in de noodopvang dient zichtbaar op te treden tegen personen die LHBT-asielzoekers discrimineren, uitschelden, pesten en bedreigen. Indien dit de voorkeur van het slachtoffer heeft, dient de dader te worden overgeplaatst in plaats van het slachtoffer.
- 3. Vertrouwenspersoon.** Op elke (nood)opvanglocatie dient een vertrouwenspersoon aanwezig te zijn, een aanspreekpunt bij wie kwetsbare groepen als LHBT's problemen op het gebied van onveiligheid en discriminatie kunnen melden.³
- 4. Informatieverstrekking.** In (nood)opvanglocaties moet informatie worden verstrekt over a) het feit dat discriminatie niet wordt geaccepteerd en b) over de mogelijkheid om klachten over discriminatie en onveiligheid te melden bij een vertrouwenspersoon.⁴
- 5. Medewerkers noodopvang treden op tegen discriminatie.** Bij het inhuren en aanbesteden van personeel dat noodopvanglocaties beheert en bewaakt en bij het aantrekken van vrijwilligers dient expliciet te worden afgesproken dat zij optreden tegen discriminatie en zelf niet discrimineren.

² Zie bijvoorbeeld: *Pink Solutions, Inventarisatie situatie LHBT asielzoekers*; Lieneke Luit voor COC Nederland, 2013, p. 14. En: *Rapport inzake een kwalitatief onderzoek onder (oud) bewoners van asielzoekerscentra, naar mogelijkheden ter verhoging van de meldingsbereidheid van incidenten op gebied van geloofsovertuiging en seksuele geaardheid*. Deloitte. 2011, p.30.

³ Zie ook Deloitte., p.32

⁴ Zie ook Luit, p.14 en Deloitte., p.33.

Maatregelen met betrekking tot het vervolg van de asielprocedure:

6. **Opgeleid personeel dient asielaanvraag LHBT's te behandelen.** De IND heeft verschillende malen aangegeven dat het goed beoordelen van asielverzoeken van LHBT's behoort tot de moeilijkste onderdelen van de asielpraktijk. Het EU Hof van Justitie en de Raad van State bepaalden recent nog dat seksuele oriëntatie niet (uitsluitend) mag worden beoordeeld op grond van stereotypen. Om fouten te voorkomen, bepleiten wij dat de asielverzoeken van LHBT's worden behandeld door daartoe opgeleid personeel, en bijvoorbeeld niet door personeel dat tijdelijk is aangenomen om de grote toestroom van asielverzoeken te verwerken.
7. **Integratie.** Wij bepleiten dat ook bij de huidige grote instroom van asielzoekers er in inburgeringscursussen steeds aandacht blijft voor acceptatie van LHBT's.

Uitzonderlijke tijden vragen soms om uitzonderlijke maatregelen. Wij vragen u om die maatregelen te treffen die nodig zijn om LHBT-asielzoekers in Nederland een veilige haven te (blijven) bieden.

Hoogachtend,

Tanja Ineke

Voorzitter COC Nederland

i.a.a.:

- de minister van OCW, mw. J. Bussemaker
- Tweede Kamer der Staten-Generaal